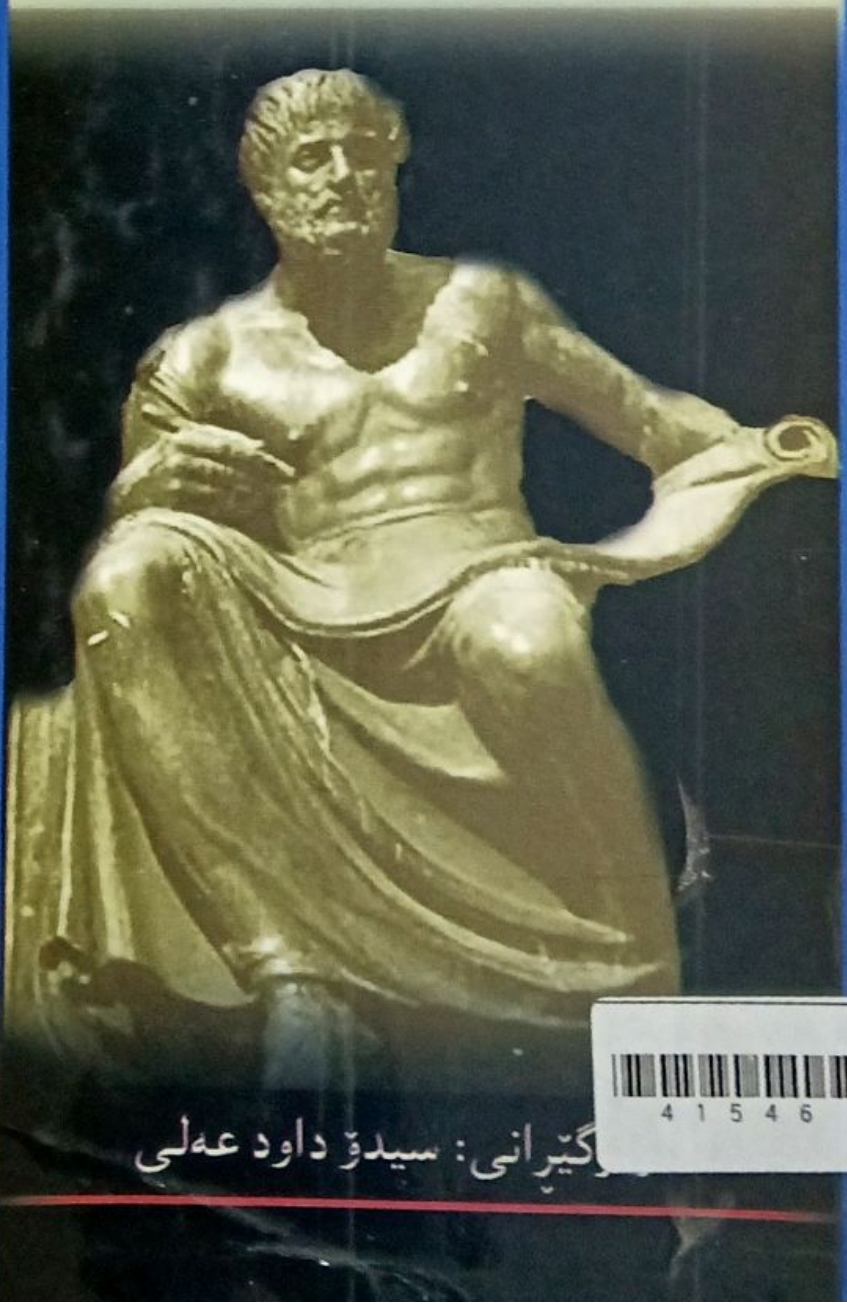
میتافیزیك

ئەرستۆ تالیس

41546

وەرگێڕانی: سیدۆ داود عەلی

Preview sample - page 1 of 13 - Soran University Academic Digital Library

لـــــــەبلاوکراوەکـــانی خانەی چاپ و پـــەخشی رێنما
زنجیرە.١٦٥)

ناسنامەی کتێب

ناوی کتێب: میتافیزیك
بابەت: فەلسەفە
نوسینی: ئەرستۆتالیس
وەرگێڕانی: سیدۆ داود عەلی
دیزاین و بەرگ: فواد کەولۆسی
شوێنی چاپ: چاپەمەنی گەنج
ساڵی چاپ: ٢٠٠٩ سلێمانی
نۆرەی چاپ: چاپی یەکەم
تیراژ: ١٠٠٠ دانە

ناونیشان: سلێمانی ـ بازاڕی سلێمانی ـ بەرامبەر بازاڕی خەفاف.
ژمارەی موبایل: ٠٧٧٠١٥٧٤٢٩٣.), ٠٧٥٠١١٩١٨٤٧.)

Preview sample - page 2 of 13 - Soran University Academic Digital Library

پێڕست

پێشەکی وەرگێڕ:..... ١١
بەشی یەکەم ژیانی نەرستۆ..... ١٥
بەشی دووەم :نوسینەکانی نەرستۆ و چارەنووسیان..... ٢٩
بەشی سێیەم-دارشتەیەک لە دوونیابینی فەلسەفیانەی نەرستۆ..... ٣٥
دابەشکاری فەلسەفەو شێوازی نەرستۆ..... ٤٠
فەلسەفەی سروشت..... ٥٣
دونیاناسی ٥٩
دەروونناسی..... ٦١
فەلسەفەی ئەخلاق ٧١
فەلسەفەی سیاسەت ٧٩
میتافیزیک.سەروسروشت) ٩٤
پێکهاتەو و بوونیادی میتافیزیک ٩٥
میتافیزیکی نەرستۆ چیە؟..... ١٠٠
بەشی چوارەم :خوداناسی نەرستۆ..... ١٠٥
بەشی پێنجەم: نەرستۆ لە دوونیای ئیسلامدا..... ١٠٨
سەرچاوەکان..... ١١٤

کتێبی یەکەم:
"ئالفـــای گەورە"

"وەرزی یەکەم" .پەی بردنی هەستەکی، ئەزموون،هوونەر ،زانست ودانایی)..... ١١٦
"وەرزی دووەم" .دیاریکەرەکانی دانایی یان ژیرێتی)..... ١٢٠
"وەرزی سێیەم" . بڕوای فەیلەسوفە کۆنەکان لەبارەی بنەماکان و هۆکارەکان)..... ١٢٤
"وەرزی چوارەم" .پاشکۆی بڕوای فەیلەسوفە کۆنەکان)..... ١٢٩
"وەرزی پێنجەم"پاشکۆی بڕوای فەیلەسوفە کۆنەکان
-پیتاگۆرییەکان وفەیلەسوفەکانی قوتابخانەی ئیلیئا)..... ١٣٣

Preview sample - page 3 of 13 - Soran University Academic Digital Library

"وەرزی شەشەم".تیۆریەی ئەفلاتوون لەبارەی بنەماکان) ١٢٩
"وەرزی حەوتەم".فەیلەسووفەکانی پێشووتر و هۆکارە چوارینەکان-علل اربعه) ١٤٢
"وەرزی هەشتەم".رەخنە لە بڕوای فەیلەسووفە پێشینەکان-پێش ئەفلاتوون) ١٤٤
"وەرزی نۆیەم" رەخنە لە بڕواو تیۆرەکانی ئەفلاتوون)..... ١٤٩
"وەرزی دەیەم".دەرەنجامێ لە توێژینەوەکانی کتێبی یەکەم)..... ١٥٩

کتێبی دووەم:

"ئالفای بـــــچووك"

"وەرزی یەکەم".فەلسەفە وەك زانست یان ناسینی ڕاستی)..... ١٦٢
"وەرزی دووەم".زنجیرەی هۆکارەکان، ناتوانێت ناکۆتا بێت)..... ١٦٤
"وەرزی سێیەم".چەند تێبینییەك لە بارەی شێوان)..... ١٦٨

کتێبی سێیەم:

"بـــــێتـــــا"

"وەرزی یەکەم".مەسەلە دژوارەکان و جۆرەکانیان)..... ١٧١
"وەرزی دووەم"{.دژواربیەکانی:.١)،.٢)،.٣)،.٥)،.٤)}..... ١٧٥
"وەرزی سێیەم"{.دژواربیەکانی:.٦)و.٧)}..... ١٨٣
"وەرزی چوارەم"{دژواربیەکانی:.٨)،.٩)،.١٠)،.١١)}..... ١٨٧
"وەرزی پێنجەم"{.دژواری:.١٤)}..... ١٩٦
"وەرزی شەشەم"{.دژواربیەکانی:.١٣)،.١٢)}..... ١١٩

کتێبی چوارەم:

"گـــــامـــــا"

"وەرزی یەکەم".زانست یان ناسینی بوونەوەر هەروەك بوونەوەر)..... ٢٠٢
"وەرزی دووەم".بوونەوەر و مانا جۆراوجۆرەکانی)..... ٢٠٣
"وەرزی سێیەم".بنەما ساکارەکان یان .ناکسیۆمەکان. و بنەمای نەبوونی ناهاوتایی) ٢٠٩
"وەرزی چوارەم".تیۆرە و مەسەلەکانی دەربارەی یاسای ناهاوتایی)..... ٢١٢
"وەرزی پێنجەم".پاشکۆی بنەمای نەبوونی ناهاوتایی و ڕەخنەی تیۆرەکەی پرۆتاگۆراس) ٢٢٢

Preview sample - page 4 of 13 - Soran University Academic Digital Library

"وەرزی شەشەم".درێژەی رەخنە لە تیۆریەی پرۆتاگۆراس).....٢٢٩
"وەرزی حەوتەم".بنەمای مەنتیقی:سێبەمی لابراو-لابردنی باڵی سێبەم).....٢٣٢
"وەرزی هەشتەم".نادروستی قسە یەکلایەنەکان).....٢٣٥

کتێبی پێنجەم:
"دەلـــتـــــا"

"وەرزی یەکەم".سەرچاوە یان رەچەڵەک).....٢٣٨
"وەرزی دووەم".هۆکار).....٢٤٠
"وەرزی سێیەم".تۆخم).....٢٤٤
"وەرزی چوارەم".سروشت).....٢٤٦
"وەرزی پێنجەم".پێویستایەتی).....٢٤٩
"وەرزی شەشەم".یەک).....٢٥١
"وەرزی حەوتەم".بوونەوەر-هەبوو).....٢٥٦
"وەرزی هەشتەم".ناوەرۆک).....٢٥٨
"وەرزی نۆیەم".هەمان، نەوی تر، جیاوازی، وەکیەک، ناوەکیەک).....٢٥٩
"وەرزی دەیەم".بەرامبەرێتی یان بەرامبەر).....٢٦١
"وەرزی یانزەیەم".پێشکەوت و پاشکەوت، یان پێش و دوا).....٢٦٣
"وەرزی دوانزەیەم".تواناداری یان هێز، ئیمکان).....٢٦٦
"وەرزی سیانزەیەم". چەندێتی یان چەند).....٢٦٩
"وەرزی چواردەیەم".چۆنایەتی_چۆنێتی).....٢٧١
"وەرزی پانزەیەم".خستنە سەر،یان نیسبەت و پەیوەندی).....٢٧٣
"وەرزی شانزەیەم".کامڵ).....٢٧٦
"وەرزی حەڤدەیەم".کۆتایی، سنوور).....٢٧٨
"وەرزی هەژدەیەم".بە پێی نەو یان لەسەر بنەمای نەو، خۆ لە خۆدا، یان لە خۆ-دا)...٢٧٩
"وەرزی نۆزدەیەم".حاڵەت،شێوان).....٢٨١
"وەرزی بیستەم".هەبوونێتی، خاوەنێتی یان خەسڵەتی پایەدار).....٢٨٢
"وەرزی بیست و یەکەم".کرداراندن).....٢٨٣
"وەرزی بیست و دوو".نەبوون).....٢٨٤

Preview sample - page 5 of 13 - Soran University Academic Digital Library

"وەرزی بیست و سێیەم".خاوەنێتی، پەیوەست بوون)..... ٢٨٦
"وەرزی بیست و چوار".لە شتێك بوون، یان دروست بوون، خواستگە)..... ٢٨٨
"وەرزی بیست و پێنجەم".بەش)..... ٢٩٠
"وەرزی بیست و شەشەم".گشت)..... ٢٩١
"وەرزی بیست و حەوتەم".کەم کردنەوە، شکاو، کەم وکوڕی)..... ٢٩٣
"وەرزی بیست و هەشتەم".رەگەز، نەژاد)..... ٢٩٥
"وەرزی بیست و نۆیەم".درۆ یان درۆپێنە)..... ٢٩٧
"وەرزی سی".دەرکەوت)..... ٢٩٩

کتێبی شەشەم:

"ئێپسیـــــلۆن"

"وەرزی یەکەم".فەلسەفەی یەکەمین، یان فەلسەفەی سەرەتایی، دانایی)..... ٣٠٢
"وەرزی دووەم".مانای ..بوونەوەر. ،دەرکەوت)..... ٣٠٥
"وەرزی سێیەم".هۆکاری دەرکەوتەکان، زنجیرەی هۆکارەکان)..... ٣٠٨
"وەرزی چوارەم"بوونەوەر و نابوونەوەر..هەبوو،نەبوو. راست و درۆ، راستەقینەو ناراستەقینە)..... ٣١٠

کتێبی حەوتەم:

"زێـــــتا"

"وەرزی یەکەم".ناوەرۆك، و مەسەلەیەکی بنەمایی فەلسەفە)..... ٣١٣
"وەرزی دووەم".بڕواکان و تێزرە جیاوازەکان، لە بارەی ناوەرۆك)..... ٣١٥
"وەرزی سێیەم".چوارینەی ناوەرۆك، بابەت. پێناسەیەك لە مادە)..... ٣١٧
"وەرزی چوارەم".چیەتی یان ماهیەت)..... ٣٢٠
"وەرزی پێنجەم".ئایا بوشتە کەکە کراوەکان پێناسەیەك هەیە؟)..... ٣٢٤
"وەرزی شەشەم".ئایا چی بوون یان ماهیەت، هەمان تاك شت. یان شێوە منفرد)هەبەڵێ؟) ٣٢٦
"وەرزی حەوتەم".پێکهاتن و جۆرەکانی)..... ٣٣٠
"وەرزی هەشتەم".رەوەندی پێکهاتن)..... ٣٣٤
"وەرزی نۆیەم".پێکهاتن خۆ بەخۆ، و پێکهاتن لەسەر بنەمای گووتە جیاوازەکان) ٣٣٧

Preview sample - page 6 of 13 - Soran University Academic Digital Library

"وەرزی دەیەم" پێناسەی بەش و پێناسەی گشت)..... ٢٤٠
"وەرزی یانزەیەم" بەشەکانی شێوەو بەشەکانی شتی پێکەوە کۆبووەوە)..... ٢٤٥
"وەرزی دوانزەیەم" یەکێتی پێناسە)..... ٢٤٩
"وەرزی سیانزەیەم" ناتوانین "گشت"یک بە ناوەرۆک بزانین)..... ٢٥٢
" وەرزی چواردەیەم" نایدیەکان، ناتوانن لە ریزی ناوەرۆکەکاندا ژمار بکرێن)... ٢٥٥
"وەرزی پانزەیەم" تاک شتەکان و نایدیەکان، پێناسە نەخوازن)..... ٢٥٧
"وەزی شانزەیەم" "یەک" و بوونەوەریش ناتوانین بە ناوەرۆک بزانین)..... ٢٦٠
"وەرزی حەڤدەیەم" ناوەرۆک شێوەیە)..... ٢٦٢

کتێبی هەشتەم

"ئـــــێتـــا"

"وەرزی یەکەم" مادە هەروەک ناوەرۆک)..... ٢٦٦
"وەرزی دووەم" ناوەرۆکی شتە هەست پێکراوەکان هەروەک کردارێتی)..... ٢٦٨
" وەرزی سێیەم" ئایا ناو بەڵگەیە لەسەر ناوەرۆکی تێکەڵ، یان کردارێتی و شێوە؟)..... ٢٧١
"وەرزی چوارەم" مادەی جۆراوجۆر و هۆکارە جیاوازەکانی لە سروشتدا)..... ٢٧٤
"وەرزی پێنجەم" مادە و دژەکان)..... ٢٧٦
" وەرزی شەشەم" یەکێتی پێناسە)..... ٢٧٨

کتێبی نۆیەم:

"ســـێتـــــا"

"وەرزی یەکەم" هێز هەروەک جوولە)..... ٢٨٢
"وەرزی دووەم" تواناداریە ماناداری و بێمانا)..... ٢٨٥
" وەرزی سێیەم" تواناداری و کردارێتی)..... ٢٨٧
"وەرزی چوارەم" تواناداری و بێتوانا-مومکین و مەحاڵ)..... ٢٩٠
"وەرزی پێنجەم" هێز یان تواناداری و کردارێتی)..... ٢٩٢
"وەرزی شەشەم" کردارێتی "ووزەداری" و جیاوازی لەگەڵ تواناداریتی و جوڵە..... ٢٩٤
"وەرزی حەوتەم" لەبارەی بوونەوەری هێزەکیانە)..... ٢٩٧
"وەرزی هەشتەم" کردارێتی لە پێش تواناداریتی یان "هێزەکیەتی" دەیە..... ٢٩٩

Preview sample - page 7 of 13 - Soran University Academic Digital Library

"وەرزی نۆیەم" درێژەی گوتاری کردارێتی و توانادارێتی)..... ٤٠٤
"وەرزی دەیەم" راست و درۆ، و پێناسەی مەنتیقیانەی راستی)..... ٤٠٦

کتێبی دەیەم:

"یـــــــوتا"

"وەرزی یەکەم" چوار مانای بنەمایی ..یەک...)..... ٤١٠
"وەرزی دووەم" "یەک"ی ناوەرۆک نیە)..... ٤١٥
"وەرزی سێیەم" یەکی و زۆری – یەک و زۆر)..... ٤١٨
"وەرزی چوارەم" دژایەتی)..... ٤٢١
"وەرزی پێنجەم" وەکیەک، گەورە و بچووک)..... ٤٢٤
"وەرزی شەشەم" یەکەکان و زۆرەکان)..... ٤٢٧
"وەرزی حەوتەم" نێوانی-نێوەنجی)..... ٤٣٠
"وەرزی هەشتەم" "جیاواز" یان "نەوی تر" لە روانگەی جۆرەوە)..... ٤٣٣
"وەرزی نۆیەم" چ دژایەتیەک نەبێتە هۆی جیاوازی لە روانگەی جۆرەوە؟)..... ٤٣٥
"وەرزی دەیەم" لەناوچوو و لەناونەچوو بە پێی رەگەز جیاوازن)..... ٤٣٧

کتێبی یانزەیەم:

"کاپیـــــــا"

"کتێبی یەکەم" دانایی،دووبارە کردنەوەی بابەتەکانی:کتێبی سێیەم،لە وەرزەکانی دووەم،سێیەم)..... ٤٤٠
"وەرزی دووەم" دانایی: دووبارە کردنەوە بابەتەکانی "مەبەستەکانی" کتێبی سێیەم، وەرزەکانی چوارەم تا شەشەم)..... ٤٤٣
"وەرزی سێیەم" بابەتی فەلسەفەی یەکەمین،شکڵێکی تر لە بابەتەکانی کتێبی چوارەم، وەرزی یەکەم و وەرزی دووەم)..... ٤٤٦
"وەرزی چوارەم" جیاوازی نێوان فەلسەفەی یەکەمین لەگەڵ بیرکاری و زانستی سروشتی، دووبارە کردنەوەی چەند بابەتێک لە کتێبی چوارەم، وەرزی سێیەم)..... ٤٤٩
"وەرزی پێنجەم" بنەمای نەبوونی ناهاوتایی:
چەند بابەتێک لە کتێبی چوارەم، وەرزەکانی سێیەم و،چوارەم، و هەشتەم)..... ٤٥٠

Preview sample - page 8 of 13 - Soran University Academic Digital Library

"وەرزی شەشەم".دریژەی بنەمای نەبوونی ناهاوتایی،چەند بابەتێك لەکتێبی چوارەم، وەرزەکانی پێنجەم و هەشتەم).....٤٥٢
" وەرزی حەوتەم".خوداناسی،پیرکاری و زانستی سروشتی، شکڵێکی تر لە بابەتەکانی کتێبی شەشەم، وەرزی یەکەم).....٤٥٧
"وەرزی هەشتەم".."بوونەوەری دەرکەوتانە" و "بوونەوەر هەروەك راستی"، شکڵێکی تر لە بابەتەکانی کتێبی شەشەم، وەرزی دووەم تا چوارەم، و لە کتێبی"سروشت"، و کتێبی دووەم، وەرزی پێنجەم و شەشەم)..... ....

کتێبی سیانزدیەم:

"مـــــــــوو"

"وەرزی یەکەم". شتەکانی بێرکاری)..... ٥٠٨
"وەرزی دووەم". شتەکانی بێرکاری ناتوانن هەروەک ناوەرۆکە جیاوازەکان بوونیان هەبێت) ٥١٠
"وەرزی سێیەم". بێرکاری و بابەتەکانی)..... ٥١٥
"وەرزی چوارەم". رەخنە لە تیۆریەی ئایدیەکان)..... ٥١٩
"وەرزی پێنجەم". ئایدیەکان ناتوانن هۆکاری گۆڕانی هەست پێکراوەکان بن)..... ٥٢٣
"وەرزی شەشەم". بڕوا گەلێک لەبارەی ژمارەکان هەروەک ناوەرۆکە جیاکان)..... ٥٢٥
"وەرزی حەوتەم". دژایەتی لەگەڵ بڕواکانی ئەفلاتوون)..... ٥٢٨
"وەرزی هەشتەم". دژایەتی لە گەڵ بڕواکانی ئەفلاتوون، نەسیوسیپوس کسینوکراتیس و پیتاگۆریەکان)..... ٥٣٤
"وەرزی نۆیەم". درێژەی رەخنە لەو بڕوایانەی پەیوەستن بە ژمارەوە)..... ٥٤١
"وەرزی دەیەم". دژایەتی لەگەڵ تیۆریەی بوونی" بەجیا. یان"جیاوازییە گشتایەتیەکان) ٥٤٦

کتێبی چواردەیەم:

"نـــــــــو"

"وەرزی یەکەم". گوتەیەک لەبارەی ئەو تیۆریانەی، کە دژەکان بە بنەما دەکەن..... ٥٥٠
"وەرزی دووەم". درێژەی وەرزەکەی پێشوو و رەخنە لە تیۆریەی ژمارەی ئەفلاتوون)..... ٥٥٩
"وەرزی سێیەم". درێژەی رەخنە لە تیۆریەی ژمارەکان)..... ٥٦١
"وەرزی چوارەم". بنەما یەکەمین و چاکەکان)..... ٥٦٥
"وەرزی پێنجەم". ئایا دروست بوونی ژمارەکان بەپێی ناوەرۆکەکانە؟)..... ٥٦٨
"وەرزی شەشەم". بەدواداچوونی رەخنە لە تیۆریەی ژمارە)..... ٥٧١

Preview sample - page 10 of 13 - Soran University Academic Digital Library

پێشەکی:

کتێبی((میتافوسیکا)) لە نێوان بەرهەمەکانی ئەرستۆدا، یەکێکە لە هەرە قورسترینیان، ئەم قورسیەش بۆ چەند هۆکارێک ئەگەرێتەوە، کە ئێمە لە پێش گوتارەکەی وەرگێردا ئاماژەمان بە هەندێکیان داوە، بەڵام ئەتوانین بڵێین کە گرنگترین هۆکاری ئەم قورسیە شێوازی تێروانین ودارشتنی پەخشان و نووسینی یۆنانیە، بەرجەستەترین خەسڵەتی نوسینەکانی ئەرستۆ، بەتایبەتی لەم کتێبەدا،خوازیاری خودی دەربڕینی ئەرستۆیە بۆ ئەوەی کە بە قورسی چەمکە فەلسەفیەکان دەربڕێت، قورسیەک کە هەندێ جار تێک ئەچێت، هۆکارە سەرەکیەکەشی ئەوەیە کە ((ئەرستۆ)) هەندێ لە وەرزەکانی ئەم کتێبەی بەشێوەی یادداشت و بەمەبەستی وانە واتنەوە و قسە کردن بۆ فێرخوازەکان و بیسەرەکانی لە زەمەنە جیاجیاکاندا و هەندێ جار سەردەمی زۆر درێژ کە تەنانەت چەند سااڵێکیان لە خۆ گرتووە، فەراهەم کردووە و سەرەنجام خۆیشی فریای نەکەوت کە رێکیان بخات و هەر لەبەر ئەمەش رێکخستنی زۆرێک لە بابەت و مەبەستەکانی بەتەواوی و بە شێوەیەکی سەربەخۆ رێک نەخراون.

لە وەرگێرانی ئەم بەرهەمە فارسیەدا،وەرگێر هەوڵی داوە کە تانەندازەی پێویست((رەسەنایەتی نووسینە یۆنانیەکە)) و زمانە((دەربڕەکەی)) ئەرستۆ بپارێزێت، زۆرینەی وەفاداری و پەیڕەوی و پارێزگاری لە بەرامبەر نووسینە یۆنانیەکە،و ڕەوانی و خۆش خوێنی و رێکخستن لەلایەن وەرگێرە فارسیەکەوە،پەیڕەوی لێ کراوە، تا زمانە زانستیە ووشکەکەی ئەرستۆ،((بتێگەیشتنرێت،))[1] بەتایبەتی هەوڵ دراوە کە بەدەر لەو مەسەلانەی کە واتایی و خەیاڵێتیەکەیان دارشتنەکەی ئەرستۆ قورس وگران نەکات، هیچ زیادەیەک نەخرێتە سەر پێکهاتەی دێرەکان،نەتوانین بڵێین کە زۆرترین وەرگێڕانەکانی ئەم کتێبە لە زمانە ئەوروپیەکاندا،وەرگێرانێکی لێکدانەوەیین، واتە نوسینەکەی ئەرستۆییان مانا کردۆتەوە، واتە ئەوەی کە خودی وەرگێر لە نوسینەکە

[1] وای لێ بکرێت کە شایەنی تێگەیشتن بێت

Preview sample - page 11 of 13 - Soran University Academic Digital Library

تێگەیشتووە، هەر وەک دارشتەیەکی تازە،دایرشتوەتەوە و هەندێ دەربڕین و رونکردنەوەی هێناوەتە ناو باسەکە، لەگەڵ ئەوەشدا، بەو شێوەیەی کە ئامازەی بۆ کرا. ئەم ئیشە بە سەرنجدانی شێوەی دارشتن و خەسڵەتی یاداشتێتی هەندێ لە مەبەستەکانی ناو کتێبەکە، هەندێ جار نەتەنیا بەسود بەڵکو پێویستە و لێرەشەوە رونکردنەوەو لێکۆڵینەوەی زۆر لەسەر بەرهەمەکانی ئەو بەتایبەتی ئەم کتێبەی،هەر لە رۆژی مردنیەوە تا هەنوکە هاتونەتە ئاراوەو، بەردەوامن، بەم شێوەیە ((وەرگێڕ))یش هەندێ جار ناچار بووە کە دەربڕینەکان یان واژە گەلێکی زیادە و رونکەرەوە، بۆ نووسینەکەی ئەرستۆ زیاد بکات یان بخاتە ناو کەوانەوە تا تێگەیشتنی بابەتەک ئاسانتر ببێت.

وەرگێڕ هەوڵی داوە کە لەبەرامبەر دەستەواژە یۆنانیە فەلسەفیەکانی ئەرستۆ،تا ئەگەرێکی زۆر هەمان دەستەواژەو دەربڕینەکان و هاوپێچ لە زمانی فارسی و عەرەبی بەکاربهێنێت، کە هەموو یان هەندێک لەوانە وەرگێڕە کۆنەکانی عەرەب یان فارسەکان یان ئەوانەی کۆتایی لە فەیلەسوفەکانی ئیسلام بەکاریان هێناون،لەگەڵ ئەوشدا لەهەندێ شوێندا کە ناچار بووەو، دریغی لەوە نەکردووە کە هاوبەرامبەرێکیان لە زمانی فارسی پەتیدا بۆ بەکاربهێنێت،لەهەندێ لە مەسەلەکاندا ئیشمان لەسەر بنچینەناسی و ڕەگ و ریشەناسی و بەدواداچونی دەستەواژەکانی ئەرستۆ کردووە، لەم شێوە بوارانەدا مەبەست لە ڕێکخستنی هاوبەرامبەریە فارسیەکان،پیشاندانی وردبینی دەربڕینەکانی ئەرستۆیە کە دواتر لە وەرگێڕانە جۆراوجۆرەکانی تریشدا وون بوون، وەرگێڕ بە مەبەستی هاوکاری، خوێنەر، بۆ هەر وەرزێک لە کتێبە چواردەیینەکە،ناونیشانێکی هەڵبژاردووە، کە ناوەڕۆکە سەرەکیەکەی هەر وەرزێک پیشان ئەدات،و لەسەرتاپای وەرگێڕانەکەدا ژێر نووسەکان یان پەراوێزەکان چەند ڕوونکردنەوەیەک لەخۆ ئەگرن لەبارەی هەندێک لە نوسینەکانی ناو کتێبەکە و ئامازە بە مەبەستە وەک یەکەکان یان ئەواوکەرەکانی مەبەستەکە، لە سەرتاپای ئەم کتێبەی ئەرستۆ، یان لە نوسینەکانی تریدا، وهاوکات راگەیاندنە میژوییەکان وسەرچاوەی بڕواکان و گوتەکان، گونجێنراوە.

لێرەدا بۆ ئامادەکردنی هەزری خوێنەرەکان،ئامازە کردن بەم خاڵانە پێویستە بگەرێنەوە بۆ بەناوبانگترین و پڕبایەختریین نووسراوی چاپی هەموو بەرهەمەکانی ئەرستۆ کە لەسەدەی پێشترەوە تا هەنووکە،تەنیا سەرچاوەیەکی گشتی ئەرستۆناسەکان و وەرگێڕەکان و توێژەرەوان بووەو هەیە لەبارەی ئەرستۆ، نوسراوێک کە زانا و توێژەری زمانناسی ئەڵمانی((ئیمانوێل بیکەر)Immanuel Bekker(1821-

Preview sample - page 12 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٨٧٠)له زنجیرەی بلاوکراوەکانی ئەکادیمیای شاهەنشایی پروسیا له بەرلین، له نێوان سالەکانی ١٨٣١تا١٨٣٦، چاکسازی تێدا کردووەو بلاوکردۆتەوە،[1] لەوکاتەوە تاهەنوکە ژمارەی لاپەڕەکان ،ستونی نوسینەکان و ژمارەی بەرهەمەکانی ئەرستۆ لەم نوسینەدا و لەم کۆمەڵەیەدا، لەلایەن توێژەرەوان و وەرگێڕەکانی ئەم چاپەوە گواستراوەتەوەو بگەڕێنەوە بۆیان.ئەم وەرگێڕەش لەسەر بنەمای((میتافیزیك))ی ئەرستۆی ئەم کۆمەڵەیە ئەنجام دراوە.

لە((سەرو سروشت))لەماوەی سەد و چەندێك سالی رابردوو چەندین وەرگێڕان بە چەندین زمانی ئەوروپایی ئەنجام دراون، کە لەو نێوانەدا وەرگێڕ لەم وەرگێڕانانەی ژێرەوە سودی بینیوە کە زمانەکانی((ئەڵمانی و فەرەنسی و ئینگلیزی))ن:

١-Aristotle, metaphysik INS Deutsche ubertr, von, A, lasson, Jena ١٩٠٧, ١٩٢٨.

٢-Aristotles, metaphysik .uberstzt von f.bassenge, berlin ١٩٦٠

بەرگی هەشتەم لە وەرگێڕانی کۆمەڵە بەرهەمەکانی ئەرستۆ بە ئینگلیزی

٣-W.D.Ross, metaphysica ٢nd, Ed, oxford ١٩٦٠

نووسینە یۆنانیەکەی ((میتافیزیك)) لەگەڵ پێشەکی و رونکردنەوە لەهەمانRoss

٤-Arstotle s metaphysics.A, revised text with introduction and commentary, ٢nols-oxford ١٩٢٤, ٢nd, Ed, ١٩٥٨.

نووسینە یۆنانیەکە لەگەڵ وەرگێڕانی ئینگلیزی:

٥-Arstotle, the metaphysics, with an English translation BT H.tredennick, and G.C.Armstrong.the leob classical library ٢vols.١٩٦١, ١٩٦٢.

---

[1] ناو نیشانی سەرەکی ئەم کۆمەڵەیە بەم شێوەیەیە:لەم کۆمەڵەیەدا بەرگی یەکەم و دووەمی بەرهەمەکانی ئەرستۆ، بەرگی سێیەمی وەرگێڕانی لاتینی سەدەکانی ناوەراست و سەردەمی رێنێسانس لەبەرهەمەکانی ئەرستۆ، بەرگی چوارەم پەراوێزەکان، و بەرگی پێنجەم بەشە پاشماوەکان لە بەرهەمە وون بووەکانی ئەرستۆ لەخۆ ئەگرێت،ناوەرۆکی((میتافیزیك))لەبەرگی دووەم لە لاپەرە ٩٨٠ تا١٠٩٣ لە دوو ستوونی a(ئالف)وb(ب)ی لەخۆ گرتووە، چاپی نۆڤستی دووەمی ئەم کۆمەڵەیە لە سالی ١٩٦١ لە لایەن بلاوکراوەی(w.de.gruyter) لە(بەرلین) چاپ کراوەتەوە.

Preview sample - page 13 of 13 - Soran University Academic Digital Library